

KAUNO KOLEGIJOS IKIMOKYKLINIO IR PRIEŠMOKYKLINIO UGDYMO STUDIJŲ PROGRAMOS STUDENTŲ TARPTAUTINIO JUDUMO GALIMYBĖS

Dr. Lina Majauskienė, Dr. Algimantas Bagdonas, Asta Jakimavičienė

Kauno kolegija

DOI: <https://doi.org/10.52320/svv.v1iIX.337>

Anotacija

Straipsnyje gilinamasi į studentų tarptautinio judumo studijų metu temą: apžvelgiamos tarptautinio judumo studijose principo įgyvendinimo kliūtys; išryškunami tarptautinės patirties, įgyjamos studijų metu, privalumai; pristatomi empirinio tyrimo, atlikto 2024 metais Kauno kolegijoje, rezultatai. Analizuojant europinius ir nacionalinius švietimo srities dokumentus pastebima, kad paskutiniiais metais formuluojami konkretūs reikalavimai aukštosioms mokykloms įtraukti į studijų programas privalomą studijų dalį užsienyje ar kitokiomis formomis įgyti nustatytos trukmės tarptautiškumo patirties. Kauno Kolegijos (KK) Pedagogikos katedroje atlikto tyrimo tikslas buvo atskleisti KK Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo studijų programos (IPU) studentų tarptautinio judumo galimybes. Anketinėje apklausoje dalyvavo 261 nuolatinis ir išstėtinis studijų formos studentas. Tyrimas atskleidė, kad KK IPU programos studentai, nepriklausomai nuo studijų formos, ilgesnį laiką (virš 1 mėn.) nėra studijavę užsienyje, menkai dalyvauja „Erasmus“ mainų programoje, ypač išstėtinių studijų studentai. Maždaug pusė tiek nuolatinių, tiek išstėtinių studijų studentų sutiktų pastudijuoti vieną semestrą užsienio šalyje, nes tai vertina kaip gerą progą tobulėti tiek asmeniniame, tiek ir profesiniame lygmenyje. Respondentai, nurodę, kad nesutiktų vieną semestrą pastudijuoti užsienio šalyje, svarbiausiais argumentais nurodo: nuolatinių studijų – finansines, studijų proceso ir integracijos į naują studijų aplinką sunkumus, o išstėtinių studijų studentai – šeimynines, finansines ir su darbo santykiais susijusias aplinkybes. Tiek nuolatinių, tiek ir išstėtinių studijų respondentai priimtinausiomis formomis įgyti tarptautinės patirties studijų metu rinkęsi trumpalaikes priemones – vasaros stovyklas, tarptautines praktikas ir stažuotes, studijas užsienio aukštojoje mokykloje iki vieno mėnesio trukmės. Trečdaliui išstėtinių studijų studentų būtų priimtina intensyvios trumpalaikės programos / projektai Lietuvoje ar užsienio šalyje.

Pagrindiniai žodžiai: ikimokyklinis ugdymas, priešmokyklinis ugdymas, studijų programa, tarptautinis judumas, studentų tarptautinis judumas.

Ivadas

Temos aktualumas. Studijų mobilumas Europos Sąjungos (ES) lygmeniu yra sąlygotas tiek bendros europinės švietimo politikos, tiek socialinių-ekonominių jaunų žmonių poreikių bei tarptautinių mobilumo galimybių. Kaip nurodoma paskutinių metų europiniuose dokumentuose, 20 proc. visų aukštųjų mokyklų absolventų turi turėti mobilumo patirties (EK komunikatas „2020 m. Europa: pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategija“, 2020). Kauno kolegijos strategijoje taip pat įtvirtinta nuostata skatinti tarptautiškumą, didinti nuoseklų abipusį studentų ir dėstytojų mobilumą. 2023–2024 metais rengtame ir ne kartą tobulintame naujajame Pedagogų rengimo reglamente (LR ŠMSM 2024-08-13 įsakymas dėl Pedagogų rengimo reglamento patvirtinimo) taip pat įtvirtintas reikalavimas, kad į Lietuvos pedagogikos studijų krypties studijų programas būtų integruotas akademinio judumo laikas arba studijuojantiems suteikiamos kitos tarptautiškumo galimybės, kurių bendra apimtis sudarytų 2 mėnesius.

Viena populiariausių ES programų, skirtų aukštojo mokslo kokybei bei studentų, dėstytojų ir kito akademinėje srityje dirbančio personalo tarptautiniam ir daugiašaliam mobilumui bei bendradarbiavimui tarp aukštojo mokslo įstaigų užtikrinti yra „Erasmus“ programa, patvirtinta Europos švietimo tarybos dar 1987 metais. Lietuva prie šios programos prisijungė 1998 m. Vėliau ši programa buvo išplėsta ir tapo „Erasmus+“ programa (2021–2027 laikotarpiui), kurios veikimo sritys šiuo metu apima ES švietimą, profesinį mokymą, jaunimą ir sportą. Įgyvendinant „Erasmus“ programą, pradėta atlikti įvairius tyrimus, kurie, įgyvendinant akademinio mobilumo uždavinius, padėjo ir šiuo metu padeda įvertinti akademinio judumo ne tik privalumus, bet ir kliūtis jo siekti (Teichler ir kt., 2011; Teichler, 2017; d’Hombres, Schnepf, 2021; López-Duarte, 2021). Lietuvos aukštosios mokyklos taip pat ne kartą atliko tyrimus apie savo studentų dalyvavimą europinio akademinio mobilumo programose (pvz., Padeginskaitė, Jonuševičienė, 2019; Štraupaitė, 2019, Meškeliene, 2021).

Analizuojant aukščiau minėtus paskutinių metų ES švietimą ir Lietuvos pedagogų rengimą reglamentuojančius dokumentus, pastebima tendencija, kad formuluojami konkretūs reikalavimai

tarptautinei studentų patirčiai įgyti studijų metu. Kauno kolegijos Menų ir ugdymo fakulteto Pedagogikos katedros tyrėjams, siekiantiems Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo (IPU) studijų programos, įgyvendinamos kolegijoje, kokybės gerinimo, ir besirengiant įgyvendinti naujuosius švietimo politikos keliamus lūkesčius mokytojų rengime, iškilo poreikis įvertinti studentų turimą tarptautinę studijų ir kvalifikacijos kėlimo patirtį bei tarptautinio judumo galimybes – tiek studijuojantiems nuolatine, tiek iššęstine studijų formomis. Straipsnio autoriams nepavyko rasti atliktų tyrimų, kuriuose būtų lyginami studentų tarptautinio judumo aspektai pagal studijų formas (pvz., nuolatinės ir iššęstinės) kriterijų.

Tyrimo problema. Kokias tarptautinio judumo studijų metu galimybes turi Kauno kolegijos IPU studijų programos studentai?

Tyrimo objektas – Kauno kolegijos IPU studijų programos studentų tarptautinio judumo galimybės.

Tyrimo tikslas – atskleisti Kauno kolegijos Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo studijų programos studentų tarptautinio judumo galimybes.

Tyrimo uždaviniai:

1. Teoriškai išskirti tarptautinio judumo studijose principo įgyvendinimo kliūtis ir privalumus.
2. Empiriškai nustatyti studentų patirtį studijuojant / keliant profesinę kvalifikaciją užsienyje ir Kauno kolegijoje vykstančiose tarptautinėse veiklose.
3. Išsiaiškinti studentų nuostatas ir galimybes dėl studijų užsienio šalyje.

Tyrimo metodai: duomenų rinkimo metodas – anketinė apklausa (tyrimo instrumentas – anketa su uždaro tipo klausimais), **duomenų analizės metodai** – statistinė analizė, lyginamoji analizė. Duomenys apdoroti naudojant apklausa.lt statistinės analizės instrumentą ir Excel programą.

1. Tarptautinio judumo studijose principo įgyvendinimo kliūtys ir privalumai

Gilinantį į paskutiniuosius dešimtmečius Europos akademinėje erdvėje vartojamą mobilumo (lietuviškas sinonimas naujadaras – judumas) sąvoką, atspirties tašku dažniausiai laikoma Europos švietimo tarybos 1987 metais patvirtinta programa „Erasmus“, kuri apibrėžiama kaip aukštojo mokslo kokybės gerinimo ir atitinkamos akademinės bei socialinės patirties sklaidos priemonė Europoje.

Europos Sąjungos lygmeniu studijų mobilumas nusakomas kaip „tam tikro laikotarpio praleidimas kitoje valstybėje narėje siekiant studijuoti, įgyti darbo patirties, užsiimti kita veikla“ (Europos Parlamento ir Tarybos rekomendacija dėl tarptautinio mobilumo Bendrijoje švietimo ir mokymo tikslais: Europos mobilumo kokybės chartija, 2006). Dokumente nurodoma, kad edukacinis judumas laikomas vienu iš svarbiausių būdų, padedančių jaunuoliams padidinti įsidarbinimo galimybes ateityje, įgyti naujų profesinių gebėjimų ir tapti aktyviais piliečiais.

Kaip nurodo LR ŠMSM, 2021–2027 metais tarptautiškumo programa „Erasmus+“ įgauna dar platesnį mastą (Naujas programos „Erasmus+“ etapas siūlo daug naujovių Lietuvos aukštosios mokykloms, 2021). Išskirtinis dėmesys čia skiriamas socialinės įtraukties ir įvairovės didinimui. Tai reiškia, kad atsiranda galimybė projektuose numatyti papildomas lėšas įtraukčiai, siekiant sumažinti socialines, ekonomines bei su sveikata susijusias kliūtis ir tokiu būdu padidinti programos prieinamumą bei dalyvių įvairovę. Įtraukties ir mažiau galimybių turinčių dalyvių sąvoka tampa daug platesnė ir apima ne tik fizinę, psichinę negalią ir su sveikatos būkle susijusių poreikių turinčius dalyvius, bet ir studentus, kurie augina vaikus, dirba ar yra profesionalūs sportininkai. Tikimasi, kad išplėtus dalyvių grupes, atsirastų daugiau žmonių, galinčių dalyvauti mobilumo veiklose (plg. „Erasmus+“ ir Europos solidarumo korpuso įtraukties ir įvairovės strategijos įgyvendinimo gairės, 2021).

Šiame straipsnyje pristatomo empirinio tyrimo kontekstui svarbios ne tik bendros tendencijos dėl studentų tarptautinio judumo, bet konkrečiai – kokios galimybės ir reikalavimai dėl studentų, kurie siekia mokytojo (pedagogo) profesinės kvalifikacijos aukštesiose mokyklose, tarptautinio judumo. LR ŠMSM (Lietuvoje stiprinamas pedagogų rengimas, 2023) savo interneto svetainėje nurodo, kad nuo 2024 m. studijų procese stiprinamas ir akademinis mobilumas – į pedagogikos studijas turės būti integruotas, o pedagogikos profesinėse studijose rekomenduojama integruoti akademinis mainus arba suteikti kitas tarptautiškumo galimybes studentams.

„Pedagogikos studentai akademiniam mobilumui studijų metu galėtų skirti bent du mėnesius. Aukštosioms mokykloms taip pat rekomenduojama vykdyti jungtines pedagoginių studijų programas su užsienio aukštosiomis mokyklomis“, – informavo ministerija dar 2023 metais (Lietuvoje stiprinamas pedagogų rengimas, 2023). Ši nuostata dėl studentų tarptautinio judumo įtvirtinimo studijų programoje numatyta naujos redakcijos Pedagogų rengimo reglamente (2024).

Akivaizdu, kad, didinant įtrauktį į akademinio mobilumo programas, taip pat vykdant švietimo dokumentuose numatytus privalomos tarptautiškumo patirties, įgyjamos studijų metu, reikalavimus, aktualu paanalizuoti iki šiol tyrėjų pastebėtus ir mobilumo programų vertinimo ataskaitose nurodomus studentų tarptautinio mobilumo privalumus ir trūkumus, empiriškai įvertinti Kauno kolegijos Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo studijų programos studentų turimą patirtį akademinio mobilumo ir tarptautiškumo srityse bei identifikuoti galimus trikdžius įgyvendinant ES ir LR švietimo dokumentuose numatomus studentų akademinio mobilumo bei kitos tarptautinės patirties reikalavimus studijų metu.

Tarptautinio judumo kliūtys. „Erasmus+“ ir Europos solidarumo korpuso įtraukties ir įvairovės strategijos įgyvendinimo gairėse 2021-2027“ nurodomos šios kliūtys siekiant studentų tarptautiškumo patirties:

- **negalia**, t. y. įvairūs fiziniai, psichikos, intelektiniai ar jutiminiai sutrikimai, dėl kurių asmeniui kyla sunkumų visavertiškai ir sėkmingai dalyvauti visuomenės gyvenime;

- **sveikatos problemos**, įskaitant sunkias ar lėtines ligas, bet kokią kitokią fizinę ar psichikos sveikatos būklę, dėl kurios tam tikriems asmenims sunku dalyvauti Programoje;

- **su švietimo ir mokymo sistemomis susijusios kliūtys**, pvz., asmens mokymosi sunkumai, mokymosi motyvacijos stoka, kai tai susiję ne vien su asmeninėmis aplinkybėmis, bet dėl struktūrinių kliūčių švietimo sistemose ir (arba) kai jose nepakankamai atsižvelgiama į konkrečius asmens poreikius;

- **kultūrų skirtumai**, dėl kurių dažniausiai gali kilti didelių sunkumų mokytis apskritai migrantų ar pabėgėlių kilmės asmenims, ypač neseniai atvykusiems migrantams, tautinių ar etninių mažumų atstovams, gestų kalbos vartotojams arba tiems, kuriems kyla kalbinės adaptacijos ir kultūrinės integracijos sunkumų;

- **socialinės kliūtys**, pvz., asmens nepakankami socialiniai gebėjimai, rizikingas ar susijęs su įvairiomis priklausomybėmis elgesys, socialinė marginalizacija, įvairios kitos socialinės kliūtys (šėimos aplinkybės – vienišas tėvas / motina su vaikais, pirmojo aukštojo išsilavinimo šeimoje siekis, artimųjų slauga, išlaikytojo vaidmuo);

- **ekonominės kliūtys**, pvz., tokios nepalankios ekonominės sąlygos kaip žemas gyvenimo lygis, menkos pajamos, būtinybė besimokantiems asmenims užsidirbti pragyvenimui, priklausomybė nuo socialinės gerovės sistemos, ilgalaikis nedarbas, mažų garantijų padėtis ar skurdas, benamystė, įsiskolinimas, finansinės problemos, paramos paslaugų „perkeliamumo“ problemos, išvykus į užsienį;

- **kliūtys, susijusios su diskriminavimu** dėl lyties, amžiaus, tautybės, religijos arba tikėjimo, seksualinės orientacijos, negalios ir kt.;

- **geografinės kliūtys**, pvz., gyvenimas atokioje ar kaimo vietovėje, periferiniuose regionuose, priemiesčiuose, nepakankamai infrastruktūriškai išvystytų paslaugų vietovėse.

Teichler ir kt. (2011), atlikę išsamią studentų mobilumo analizę dar 2009–2011 laikotarpiu 32 Europos šalyse įvairiais lygmenimis, išskyrė tokias pagrindines kliūtis studentų mobilumui: informacijos apie mobilumo programas trūkumas; žemas motyvacijos lygis; nepakankama finansinė parama; užsienio kalbos įgūdžių trūkumas; neišskirtas laikas tarptautinėms studijoms pagal nustatytą studijų programą; dvejonės dėl mobilumo programų kokybės; problemos dėl užsienyje įgytų kreditų pripažinimo.

Rodrigues (2012, 2013), tuo pačiu laikotarpiu kaip ir Teichler ir kt. (2011), analizavusi studentų tarptautinį mobilumą skatinančius veiksnius, svarbiausiais nurodė studento socialinę bei ekonominę aplinką, iš kurios kilęs asmuo. Pasak autoriaus, tyrimai rodo, kad iki 70 proc. studentų, kurie buvo išvykę į užsienį, bent vienas iš tėvų buvo įgijęs aukštąjį išsilavinimą. Šis kriterijus esąs netgi svarbesnis nei esama šeimos ekonominė situacija, nes tėvų išsilavinimo pavyzdys labiau motyvuoja siekti tarptautiškumo. Tą patvirtina ir López-Duarte ir kt. (2021) tyrimas. Svarbiu veiksniu siekti akademinio mobilumo įvairūs autoriai (Kohonen, 2012, Wolff, 2018, Teichler, 2017, D’Hombres, 2021) nurodo ir

kalbų mokėjimą bei jau turimą tarptautinę patirtį. Nustatyta, kad šalys, kur mokama keletas užsienio kalbų, pasiekia aukštesnius tarptautiškumo rodiklius, skirtingai nuo tų šalių, kur bendras kalbų mokėjimo lygis žemesnis.

Bagdono, Jakimavičienės, Sadauskienės ir Saulėnienės (2021) teigimu, vienas iš tarptautiškumą mažinančių veiksnių gali būti negebėjimas derinti studijas ir darbą. Įgyvendinant mokymosi visą gyvenimą principus, pastaraisiais dešimtmečiais vis daugiau studentų pradeda dirbti dar studijuodami, o jau dirbantys asmenys pradeda naujas studijas. Nustatyta, kad dirbantys studentai mažiau dėmesio skiria tarptautiškumui, nes turi išipareigojimų darbovietai, šeimai. Tuo pačiu pabrėžiama, kad dirbantys studentai gali turėti unikalios tarptautiškumo patirties, įgytos iki studijų, gyvenant kitose šalyse, įgytos darbo vietoje ir pan.

Wolff (2018) kaip sąlygą tarptautiškumo, o tuo pačiu ir mobilumo gerinimui be jau minėto geresnio kalbų įvaldymo taip pat nurodo bendradarbiavimo kompetencijos svarbą, mokymosi mokytis kompetencijos ugdymą(si). Pasak autoriaus, aukštojo mokslo kokybės siekis neįmanomas be gero kalbų mokėjimo – tik tokiu būdu galimi studentų ir dėstytojų mainai, keitimasis informacija, patirties perėmimas, dokumentų studijavimas, tinkamų metodų ir medžiagos įvaldymas. Kaip teigia Westerheijden (2005), studijų tikslai siejami su valstybės ir regiono plėtros perspektyva, darbo rinkos paklausa, darbdavių interesais, studentų poreikiais. Studijų tarptautiškumas siejamas su besimokančiojo autonomiškumo kompetencija, gebėjimu priimti savarankiškus atsakingus sprendimus, siekiant mokymosi tikslų.

Tarptautinio judumo privalumai. „Erasmus+“ programos įgyvendinimo Lietuvoje tarpinis 2021-2027 m. vertinimas ir galutinis 2014-2020 m. vertinimas“ (2024) vertinimo ataskaitoje teigiama, kad „Erasmus+“ programa dalyviams leido patirti Europos laisvo asmenų judėjimo privalumus, Europinės bendrystės jausmą, ugdyti pilietiškumą bei įgyti kitų minkštųjų įgūdžių ir patirties. Tai padeda kurti „europinę pridėtinę vertę“ dabartiniame karo bei kitų iššūkių kontekste, nes programos dalyviai vis pozityviau vertina Europines vertybes ir jų svarbą. „Erasmus+“ programos vertinimo ataskaitoje tarptautinio judumo privalumai išskiriami kaip individualūs, instituciniai ir sisteminiai pokyčiai:

- *Individualiu lygmeniu* konstatuojama, kad didžioji dalis studentų mobilumo programų metu patobulina užsienio kalbų žinias, pradeda labiau pasitikėti savimi, gerina bendravimo įgūdžius, tampa savarankiškesni, drąsesni, plečia akiratį ir užsienyje įgyja tokios patirties, kurios Lietuvoje niekaip nebūtų įgiję.
- *Instituciniai pokyčiai* reiškia, kad dalyvavę „Erasmus+“ programoje studentai pakelia savo profesinę kvalifikaciją, aktyviau įsitraukia į veiklas, inicijuoja naujus projektus bei užmezga ryšius su akademinės bendruomenės nariais tarptautiniu mastu.
- *Pokyčiai sisteminu lygiu* reiškia, kad per studentų, dėstytojų mainus bei užsienio studentų ir tarptautinio lygio mokslininkų pritraukimą gerėja viso AM sektoriaus studijų kokybė.

Viename iš ankstyvųjų ES dokumentų dėl tarptautinio judumo akademinėje erdvėje – Europos Parlamento ir Tarybos rekomendacijoje dėl tarptautinio mobilumo Bendrijoje švietimo ir mokymo tikslais (2006) įvardijama, kad tarptautiškumo patirtis yra galimybė, padedanti įgyti naujų profesinių gebėjimų, įsidarbinti, tapti pilietišku. Studijų ir studentų tarptautiškumui apibūdinti vartojamos mobilumo ir judumo sąvokos. Tačiau būtent tarptautiškumas apima veiklą ne tik užsienyje, bet ir savo šalyje, klausantis paskaitų užsienio kalbomis savo institucijoje, dalyvaujant mobilume nuotoliniu būdu, įsitraukiant į projektų formalias ir neformalias veiklas. Dokumente taip pat nurodoma, kad vienas iš studentų mobilumo tikslų – gerinti aukštojo mokslo kokybę, taip stiprinant visos ES pajėgumus globalioje kovoje pritraukiant kuo daugiau pasaulio studentų. Būtent studentų judumo patirtis yra vienas esminių faktorių vystant visapusiškai stiprią ir konkurencingą Europos aukštojo mokslo erdvę bei išsilavinusius ir patyrusius studentus globalioje žinių ekonomikoje.

Apibendrinant dokumentuose ir autorių išdėstytas mintis, galima teigti, kad dalyvavimui akademinio judumo programose kliūtimi gali tapti socialinės adaptacijos sunkumai, nepakankami socialiniai gebėjimai, nepalankios ekonominės sąlygos, menkos pajamos, būtinybė besimokantiems asmenims užsidirbti pragyvenimui, gyvenimas atokioje ar nepakankamai išvystytų paslaugų vietovėje, šeimos aplinkybės. Akademinis tarptautiškumas skatina teigiamus pokyčius ne tik individualiu, instituciniu ir sisteminu lygmenimis, bet taip pat kuria pridėtinę europinę vertę.

2. Empirinio tyrimo metodika ir organizavimas

Kauno kolegijos 2021–2025 m. strategijoje įtvirtinta, kad tarptautiškumas kolegijos bendruomenėje suvokiamas kaip priemonė, kuri ženkliai prisideda prie kokybiško Kolegijos misijos įgyvendinimo. Kauno kolegijai, sėkmingai įsiliejus į tarptautinį Europos universitetų aljansą bei aktyviai dalyvaujant tarptautinių tinklų veiklose, nuosekliai didinamas abipusis studentų ir dėstytojų mobilumas, kasmet pasiūloma vis daugiau studijų programų užsienio kalba, daugėja studentų iš užsienio, teikiami kursai, pripažįstami tiek šalies, tiek tarptautinėje aukštojo mokslo erdvėje ir darbo rinkoje, pritraukiami geriausi užsienio dėstytojai iš Europos ir kitų šalių taikomųjų mokslų universitetų, suteikiami bendri diplomai kartu su pažangiais Europos taikomųjų mokslų universitetais, kartu su užsienio partneriais vykdomi tarptautinio lygmens moksliniai taikomieji tyrimai, eksperimentinė plėtra ir profesionalus menas. Todėl Kauno kolegijos Menų ir ugdymo fakultete realizuojama IPU studijų programa taip pat deda pastangas gerinti tarptautiškumo studijose rodiklius.

Straipsnyje pristatomas tyrimas vykdytas Kauno kolegijoje 2024 m. kovo – balandžio mėn. Buvo atliktas **kiekybinis tyrimas**, kurio **imtis tikslinė** – Kauno kolegijos Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo (IPU) studijų programos visų kursų nuolatinės ir iššęstinės studijų formų studentai. Iš viso buvo išdalinta 300 anketų (sugrįžo 261 anketa, grįžtamumas – 87 proc.): 105 – nuolatinė studijų formos studentai (sugrįžo 98 anketos, grįžtamumas – 93 proc.), 195 – iššęstinių studijų formos studentai (sugrįžo 163 anketos, grįžtamumas – 83 proc.).

Duomenų rinkimo metodas – anketinė apklausa.

Tyrimo instrumentas – anketa su uždaro tipo klausimais (iš viso 18 klausimų). Klausimai apėmė 4 tematinis blokus: demografinis blokas, ankstesnė studentų tarptautinė studijų / profesinės kvalifikacijos kėlimo patirtis, studentų nuostatos dėl studijų užsienyje, dalyvavimas kolegijos tarptautinėse veiklose.

Duomenų analizės metodai: statistinė analizė taikyta analizuojant tyrimo duomenis procentine išraiška, lyginamoji analizė taikyta lyginant duomenis, gautus iš iššęstinių ir nuolatinė studijų formų respondentų. Duomenys apdoroti naudojant apklausa.lt statistinės analizės instrumentą ir Excel programą.

Tyrimo dalyvavusių respondentų charakteristikos pateiktos 1 ir 2 lentelėse. Iš apklausoje dalyvavusių 98 Kauno kolegijos MUF fakulteto Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo studijų programos nuolatinė studijų studentų 36 proc. yra antro, 35 proc. – pirmo ir 29 proc. trečiojo kurso studentai. Galima teigti, kad apklaustieji pasiskirsto pagal kursus tolygiai ir apklausoje dalyvavę kiekvieno kurso studentai sudaro po trečdalį visoje imtyje. Beveik pusė nuolatinė studijų formos studentų (apie 50 proc.) apklausos vykdymo metu nedirbo, 39 proc. dirbo ne visu krūviu. Prieš pradėdami pedagogikos studijas 88 proc. apklaustųjų turėjo vidurinį išsilavinimą ir tik po keletą studentų kiekviename kurse prieš pradėdami studijas Kauno kolegijoje buvo baigę profesines, bakalauro ar profesinio bakalauro studijas. Todėl galima teigti, kad apklausoje dalyvavę nuolatinė studijų formos studentai yra jauni žmonės, siekiantys tapti mokytojais ir pasirinkę profesinio bakalauro nuolatinės studijas kolegijoje iš karto po bendrojo ugdymo mokyklos baigimo.

1 lentelė. Apklausoje dalyvavusių studentų skaičiaus pasiskirstymas pagal kursus ir studijų formą

STUDENTŲ SKAIČIAUS PASISKIRSTYMAS		
Kursas	Nuolatinės studijos (98 studentai)	Iššęstinės studijos (163 studentai)
I	35 proc.	37 proc.
II	36 proc.	22 proc.
III	29 proc.	24 proc.
IV		17 proc.

Šaltinis: sudaryta autorių pagal atlikto tyrimo duomenis, 2024

Iš apklausoje dalyvavusių 163 iššęstinių studijų studentų 37 proc. buvo pirmo, 22 proc. – antro, 24 proc. – trečio ir 17 proc. ketvirto kurso studentai. Galima teigti, kad apklausoje dalyvavo kiekvieno kurso studentai ir imtis yra reprezentatyvi iššęstinėms studijoms.

Palyginus su dieninių studijų respondentais, kurių dauguma prieš pradėdami pedagogikos studijas turėjo vidurinį išsilavinimą, iššęstines studijas pasirinko tiek profesinį išsilavinimą turintieji, tiek

baigusieji bakalauro, profesinio bakalauro, keletas – magistrantūros studijas. Tad galima teigti, kad apklausoje dalyvavę iššęstinių studijų studentai siekia dar vieno išsilavinimo.

2 lentelė. Respondentų darbinis užimtumas studijų metu

DARBINIS UŽIMTUMAS STUDIJŲ METU	
Nuolatinės studijos	Iššęstinės studijos
49 proc. – nedirba	72 proc. – dirba visu krūviu
39 proc. – dirba ne visu krūviu	10 proc. – nedirba
Išsilavinimas iki studijų:	Išsilavinimas iki studijų:
88 proc. – vidurinis	30 proc. – profesinis
	27 proc. – bakalauras
	6 proc. – profesinis bakalauras
TIKSLAS: PIRMASIS IŠSILAVINIMAS	TIKSLAS: PAPILDOMAS IŠSILAVINIMAS

Šaltinis: sudaryta autorių pagal atlikto tyrimo duomenis, 2024

Atliekant tyrimą laikytasi tyrimo etikos reikalavimų: tyrimo dalyviams tiksliai ir aiškiai paaiškintas tyrimo tikslas, tyrimo naudingumas, leista apsispręsti dėl savanoriško dalyvavimo tyrime, išsaugotas tiriamųjų anonimiškumas. Tyrimo duomenys panaudoti apibendrinti ir tik moksliniais tikslais.

3. Tyrimo rezultatų analizė

Vienas iš tyrimo uždavinių buvo išsiaiškinti, kokia yra studentų ankstesnė patirtis studijuojant ar keliant profesinę kvalifikaciją užsienyje bei Kauno kolegijoje vykstančiose tarptautinėse veiklose. 99 proc. apklaustų nuolatinių studijų studentų teigia, kad nepriklausomai nuo to, kuriame kolegijos kurse jie šiuo metu studijuoja, anksčiau ilgesnį laiką (virš 1 mėn.) vis tik nėra studijavę užsienyje. Panašius duomenis pateikė ir iššęstinių studijų studentai – 95 proc. anksčiau ilgesnį laiką, t. y. virš 1 mėn. taip pat nėra studijavę užsienyje. Tik pavieniai abiejų studijų formų studentai nurodė, kad yra studijavę užsienio valstybėje pagal „Erasmus“ akademinį mainų programą.

Beveik absoliuti dauguma apklaustųjų studentų nėra nei karto kėlę profesinės kvalifikacijos užsienyje. Pavieniai asmenys, atsakę teigiamai į klausimą „Ar esate kėlęs (-usi) profesinę kvalifikaciją užsienyje?“ ir paprašyti nurodyti stažuotės trukmę, tikslą, finansavimo šaltinį, pateikia įvairius duomenis (žr. 3 lentelę).

3 lentelė. Respondentų profesinės kvalifikacijos kėlimo užsienyje patirtis

Trukmė	Tikslas	Finansavimo šaltinis
<i>nenurodyta</i>	„<...> dirbau užsienyje ir kėliau kvalifikaciją“	darbovietė
1 metai	„<...> ikimokyklinis ugdymas“	savanorystė
1 savaitė	„Nord plus“	darbovietė
3 mėnesiai	profesinės mokyklos praktika Italijoje	profesinės mokyklos praktika
1 metai	<i>nenurodyta</i>	Kitos šalies švietimo ministerija
2 savaitės	„<...>tikslas – pagerinti žinias, pamatyti naujoves ir kaip dirbama užsienyje“	Užsienio organizacija
<i>nenurodyta</i>	konferencija	<i>nenurodyta</i>

Šaltinis: sudaryta autorių pagal atlikto tyrimo duomenis, 2024

Kaip jau minėta anksčiau šiame straipsnyje, Europos Parlamento ir Tarybos rekomendacijoje dėl tarptautinio mobilumo Bendrijoje švietimo ir mokymo tikslais (2006) įvardijama, kad tarptautiškumo patirtis yra galimybė, padedanti įgyti naujų profesinių gebėjimų, įsidarbinti, tapti pilietišku. Tarptautiškumo patirties galima įgyti ne tik užsienyje, bet ir savo šalyje: klausantis paskaitų užsienio kalbomis savo institucijoje, dalyvaujant tarptautinėse veiklose nuotoliniu būdu, išitraukiant į tarptautinius projektus. López-Duarte ir kt. (2021), analizavę ir atlikę empirinį tyrimą apie iššūkius tarptautiniam studentų mobilumui Europoje, kalba apie „virtualų mobilumą“ (8969 psl.), kai studentai, susijungdami virtualiomis komunikacinėmis priemonėmis, gali įgauti tarptautiškumo studijose patirties.

Siekiant nustatyti studentų patirtį Kauno kolegijoje vykstančiose tarptautinėse veiklose, studentai buvo paprašyti nurodyti savo patirtį dalyvaujant „Erasmus“ mainų programoje. 61 proc. nuolatinių

studijų ir 76 proc. išėstinių studijų respondentų nurodė, kad niekada nedalyvavo šioje studijų mainų programoje, tačiau, pavyzdžiui, 33 proc. nuolatinių studijų taip atsakiusių nuolatinių studijų studentų nurodė, kad ketina dalyvauti šioje mainų programoje.

Respondentų buvo pasiteirauta apie jų patirtį bendraujant su užsienio studentais, atvykstančiais į Kauno kolegiją. 32 proc. nuolatinių studijų apklaustų studentų ir net 69 proc. išėstinių studijų respondentų nurodė, kad neturi tokios patirties, 23 proc. apklaustų nuolatinių ir tik 9 proc. išėstinių studijų studentų yra klausę paskaitų, kurias skaitė užsienio dėstytojai Kauno kolegijoje, 18 proc. (atitinkamai 6 proc. išėstinių) yra dalyvavę paskaitose kartu su studentais, kurie atvyksta studijuoti pagal „Erasmus+“ programą. Nedidelė dalis, nepriklausomai nuo studijų formos – 14–15 proc. studentų patirties bendraujant su užsienio studentais neturi, bet norėtų įgyti. Tik maža dalis apklaustųjų studentų teigia, kad yra individualiai bendravę su studentais, kurie atvyksta studijuoti pagal „Erasmus“ programą (4 proc. nuolatinių ir 12 proc. išėstinių studijų respondentų).

Pasiteiravus studentų, kokia yra jų dalyvavimo tarptautiniuose projektuose patirtis, apie 75 proc. abiejų formų studijų studentų nurodė, kad nėra dalyvavę jokiame tarptautiniame projekte, apie 16-18 proc. respondentų yra dalyvavę tarptautiniame projekte arba atliko projekto užduotis, reikalaujančias užsienio kalbos žinių.

4 lentelė. Atsakymų pasiskirstymas į klausimą „Nurodykite savo patirtį neformaliai bendraujant su užsienio svečiais, atvykstančiais į Kauno kolegiją“

Atsakymo variantai	Nuolat.	Išėst.
Patirties bendraujant su kolegijos svečiais iš užsienio neturi	59 %	74 %
Teko neformaliai bendrauti su svečiais iš užsienio	19 %	15 %
Teko dalyvauti ir komunikuoti bendruose renginiuose su užsienio svečiais (kelionės, ekskursijos, pietūs)	17 %	5 %
Teko vesti ekskursiją užsienio kalba svečiams iš užsienio institucijų	3 %	4 %

Šaltinis: sudaryta autorių pagal atlikto tyrimo duomenis, 2024

Respondentų buvo pasiteirauta, kokia jų patirtis neformaliai bendraujant su užsienio svečiais, atvykstančiais į Kauno kolegiją (žr. 4 lentelę). 59 proc. nuolatinių ir atitinkamai 74 proc. išėstinių studijų apklaustų studentų nurodo, kad neturi patirties bendraujant su kolegijos svečiais iš užsienio, tik maždaug penktadaliui teko neformaliai bendrauti su svečiais iš užsienio, dar mažiau studentų nurodė (atitinkamai 17 proc. dieninių ir 5 proc. išėstinių), kad teko dalyvauti ir komunikuoti bendruose renginiuose su užsienio svečiais kelionėse, ekskursijose, dalyvauti pietuose. Ypač mažai studentų teko būti atsakingiems už konkrečią veiklą su užsienio svečiais kolegijoje, pvz., vesti ekskursiją užsienio kalba.

Vienas iš tyrimo uždavinių buvo išsiaiškinti studentų nuostatas ir galimybes dėl studijų užsienio šalyje. Respondentams buvo pateiktas klausimas: „Jei būtų galimybė vieną studijų semestrą pastudijuoti užsienio šalyje, ar sutiktumėte?“. Atsakiusieji „taip“ nurodė įvairius jų pasirinkimą pagrindžiančius atsakymų variantus (žr. 5 lentelę). Nuolatinių ir išėstinių studijų studentų atsakymai pasiskirstė labai panašiai ir abiejų respondentų grupių duomenys 4 lentelėje pateikiami bendri.

5 lentelė. Variantų pasiskirstymas, pasirinkus atsakymą TAIP į klausimą „Jei būtų galimybė vieną studijų semestrą pastudijuoti užsienio šalyje, ar sutiktumėte?“ (nuolat. ir išėst. stud.)

Atsakymų variantai	Santykis
Studijos užsienyje yra gera galimybė tobulėti kaip asmenybei	49 proc.
Norėčiau patobulinti užsienio kalbos žinias	50 proc.
Igyčiau įvairiapusės patirties	48 proc.
Norėčiau patobulinti profesines žinias ir įgūdžius	48 proc.
Sutikčiau, jei studijos ir pragyvenimas užsienio šalyje būtų visiškai apmokėti	46 proc.
Norėčiau užmegzti naujų kontaktų	31 proc.
Studijos užsienyje pagerintų mano įsidarbinimo galimybes	25 proc.
Tai padėtų man siekti tolimesnės karjeros	18 proc.
Sutikčiau, nes to reikalauja dabartinių studijų organizavimo tvarka	1 proc.

Šaltinis: sudaryta autorių pagal atlikto tyrimo duomenis, 2024

Apie pusę apklaustų tiek nuolatinių, tiek išėstinių studijų studentų sutiktų vieną semestrą pastudijuoti užsienio šalyje, nes mato tai tiek kaip asmeninio tobulėjimo galimybę, tiek galimybę

patobulinti profesines žinias ir ypač užsienio kalbos įgūdžius, įgyti įvairiapusės patirties. Tai patvirtina pirmame šio straipsnio skyriuje „Erasmus+ programos įgyvendinimo Lietuvoje vertinimo ataskaitoje“ (2024) išskirtą tarptautinio judumo privalumą – individualius pokyčius. 46 proc. respondentų sutiktų pastudijuoti semestrą užsienyje, jei studijos ir pragyvenimas užsienio šalyje būtų visiškai apmokėti. Geresnės įsidarbinimo ir karjeros galimybės ateityje kaip argumentas vykti užsienio studijų nėra populiarus tarp abiejų studijų formų studentų. Nors, pvz., Meškeliėnės (2021) atlikto tyrimo duomenys atskleidžia, kad, dalyvaujant akademinėse mainų programose studijų ar poststudijiniu laikotarpiu, įgyti profesiniai gebėjimai ir sustiprinti universalieji gebėjimai turėjo reikšmingos įtakos ir suteikė pranašumo karjeros įgyvendinimo procese – dalyvaujant įsidarbinimo atrankose, įsitvirtinant darbe.

Teiginį, kad sutiktų pastudijuoti semestrą užsienio aukštojoje mokykloje, „nes to reikalauja dabartinių studijų organizavimo tvarka“ (vienas iš galimų atsakymo variantų) kaip svarų argumentą pažymėjo tik 1 proc. respondentų. Galima daryti prielaidą, kad studentai nėra iki tol susidūrę su tokiu reikalavimu savo studijų procese ir tokia galimybė jiems yra mažai tikėtina. Įdomu pastebėti, kad Teichler ir kt. (2011), analizuodami, su kokiomis kliūtimis susiduria studentai siekdami akademinio mobilumo įvairiose Europos šalyse, dar 2011 metais neišskirtą laiką tarptautinėms studijoms studijų programoje priskyrė prie pagrindinių tarptautinio studentų mobilumo kliūčių.

6 lentelėje pateikiama atsakymų variantų į klausimą „Jei būtų galimybė vieną studijų semestrą pastudijuoti užsienio šalyje, ar sutiktumėte?“ įvairovė respondentams atsakiusiems neigiamai. Išryškėjo skirtumai tarp nuolatinėjų ir iššęstinių studijų formų studentų argumentų.

6 lentelė. Atsakymų variantai į klausimą „Jei būtų galimybė vieną studijų semestrą pastudijuoti užsienio šalyje, ar sutiktumėte?“, jei respondentas atsako neigiamai (nuolatinėjų ir iššęstinių studijų studentams)

ATSAKYMŲ VARIANTAI	Neturiu tam pakankamai lėšų
	Bijau, kad teks papildomai atsiskaityti už praleistas paskaitas Lietuvos aukštojoje mokykloje
	Man gali būti sunku integruotis į studentų užsienyje gretas
	Bijau, kad nesugebėsiu prisitaikyti prie naujos mokymosi aplinkos
	Man gali būti sunku adaptuotis naujoje gyvenamojoje vietoje užsienyje
	Nemoku užsienio kalbos
	Kiltų sunkumų šeimoje, jie būčiau išvykęs (usi) ilgesnį laiką
	Bijau netekti darbo vietos, jei būsiu ilgesnį laiką išvykusi (ęs) studijuoti į užsienį
	Darbdavys neišleistų ilgam laikui iš darbo
	Bijau netekti darbo užmokesčio, jei būsiu ilgesnį laiką išvykusi (ęs) studijuoti į užsienį
	Bijau, kad nesugebėsiu prisitaikyti prie naujos kultūrinės aplinkos
	Kol būsiu išvykęs (usi), nutrūks mano darbo karjera ir bus sudėtinga vėl ją tęsti
	Kita (įrašyti)
	Bijau, kad dėl savo amžiaus nebūsiu lygiavertis tarp studentų
	Į užsienį studijuoti važiuoja tik nedirbantys studentai
	Nenorėčiau dėl savo vyresnio amžiaus
	Į užsienį studijuoti važiuoja tik šeimos rūpesčių nesaistomi studentai
Į užsienį studijuoti važiuoja tik jauni studentai	

Šaltinis: sudaryta autorių pagal atlikto tyrimo duomenis, 2024

Nuolatinėjų studijų studentai svarbiausiomis priežastimis, kodėl jie nesutiktų pastudijuoti vieną semestrą užsienio aukštojoje mokykloje, nurodo:

- lėšų trūkumą;
- nuogastavimus, kad teks papildomai atsiskaityti už praleistas paskaitas Lietuvos aukštojoje mokykloje;
- integracijos į studentų užsienyje gretas sunkumus;
- galimą nesugebėjimą prisitaikyti prie naujos mokymosi aplinkos;
- užsienio kalbos nemokėjimą.

Iššęstinių studijų studentai, nurodę, kad nesutiktų pastudijuoti semestrą užsienio šalyje, mano, kad tokiu atveju kiltų sunkumų šeimoje, jei būtų išvykęs (usi) ilgesnį laiką. Be šeimyninių aplinkybių vyrauja atsakymų variantai, susiję su respondentų darbo vieta:

- nuogastavimai, kad darbdavys neišleistų ilgam laikui iš darbo;
- lėšų trūkumas;

- baimė netekti darbo vietos ar darbo užmokesčio, jei bus ilgesnį laiką išvykusi (ęs) studijuoti į užsienį;
- nuostata, kad į užsienį studijuoti važiuoja tik nedirbantys studentai.

Be pateiktų respondentams pasirinkti atsakymų variantų, nuolatinių studijų formos respondentai taip pat nurodė tokias asmenines priežastis, kaip pvz., „tiesiog neturiu noro studijuoti užsienyje“, „esu labai prisirišęs prie šeimos“, „nuolatinė dukros priežiūra“. Iššęstinių studijų formos respondentai taip pat nurodė asmenines priežastis, pvz., „prastos užsienio kalbos žinios“, „auginu mažametį vaiką, nėra su kuo palikti“, „turiu du mažamečius vaikus. Pagalvočiau apie tokią galimybę tik jiems paaugus“.

7 lentelė. Respondentų atsakymų pasiskirstymas į klausimą „Kokia forma įgyti tarptautinės patirties studijų metu Jums būtų priimtiniausia?“

Atsakymo variantai	Nuolatinės	Iššęstinės
Vasaros stovyklos	31 %	46 %
Trumpalaikė tarptautinė praktika užsienio ugdymo įstaigoje (iki 1 mėnesio)	30 %	48 %
Studijos užsienio aukštojoje mokykloje ne ilgiau 1 mėnesį	25 %	25 %
Studijos užsienio aukštojoje mokykloje ne ilgiau 3 mėnesius	20 %	9 %
Dalyvavimas „Erasmus“ studentų mainų programose užsienio šalyse	19 %	20 %
Tarptautinis studijų modulis (studijų dalyką dėstyti Lietuvos ir užsienio dėstytojas)	19 %	25 %
Trumpalaikė (iki 1 mėnesio) stažuotė užsienio ugdymo įstaigoje	18 %	31 %
Dalį studijų dalykų dėstyti užsienio dėstytojais	15 %	8 %
Dalyvavimas intensyviose programose (pvz.: 1 savaitės projektai Lietuvoje ir / ar užsienyje kartu su užsienio šalių studentais)	15 %	31 %
Dalyvavimas „Erasmus“ studentų mainų programose Lietuvoje	13 %	22 %
Tarptautinė praktika užsienio ugdymo įstaigoje (1 mėnuo ir ilgiau)	11 %	7 %
Studijos užsienio aukštojoje mokykloje 3 mėnesius ir ilgiau	7 %	1 %

Šaltinis: sudaryta autorių pagal atlikto tyrimo duomenis, 2024

7 lentelėje pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas į klausimą „Kokia forma įgyti tarptautinės patirties studijų metu Jums būtų priimtiniausia?“. Respondentai turėjo galimybę pasirinkti keletą jiems priimtinių atsakymo variantų – tiek priemonės trukmės, tiek veiklos formos požiūriu.

Iššęstinių studijų studentai dažniausiai rinkosi trumpalaikes akademinio mobilumo priemones užsienio šalyje: trumpalaikes tarptautines praktikas ar stažuotes užsienio ugdymo įstaigoje, vasaros stovyklas, dalyvavimą intensyviose trumpalaikėse programose.

Nuolatinių studijų studentai pirmumą taip pat atidavė trumpalaikėms (iki 1 mėn. trukmės) tarptautinio mobilumo formoms: vasaros stovykloms, tarptautinėms praktikoms, studijoms užsienio aukštojoje mokykloje. Kitos tarptautinės patirties studijų metu įgijimo formos nesulaukė ženklaus respondentų skaičiaus, jų pasirinkimas varijuoja nuo 11 iki 20 procentų: studijos užsienio aukštojoje mokykloje ne ilgiau 3 mėnesius, dalyvavimas „Erasmus“ studentų mainų programose užsienyje, tarptautinis studijų modulis, dėstytojų iš užsienio paskaitos kolegijoje. Galima daryti prielaidą, kad nuolatinių studijų studentai neturi nusistovėjusios nuomonės dėl konkrečių tarptautinės patirties įgijimo formų ir yra atviresni įvairioms veikloms, kai iššęstinių studijų studentai linkę rinktis trumpalaikes priemones.

Išvados

1. Remiantis pasirinktų šaltinių analize, pagrindinėmis tarptautinio judumo studijose principo įgyvendinimo kliūtimis laikytinos su asmens fizine būkle susiję problemos, su ugdymu(si) susiję kliūtys, kultūrų skirtumai ir diskriminacija, socialinės kliūtys, ekonominiai sunkumai, sisteminės (švietimo, mokymo, programų) kliūtys, užsienio kalbos įgūdžių stoka. Tarptautinio studentų judumo privalumai išryškėja individualiu lygmeniu (kai pasitobulinamos asmeninės savybės ir įgūdžiai, įgyjama individualios patirties), instituciniu lygmeniu (kai pasikeliama profesinė kvalifikacija, užmezgami tarpinstituciniai ryšiai), sisteminu (kai per akademinis mainus gerėja viso aukštojo mokslo kokybė) ir europiniu (kai kuriama Europinė bendrystė) lygmenimis.

2. Išanalizavus surinktus empirinius duomenis apie studentų patirtį studijuojant / keliant profesinę kvalifikaciją užsienyje ir Kauno kolegijoje vykstančiose tarptautinėse veiklose, paaiškėjo, kad KK IPU programos studentai, nepriklausomai nuo studijų formos, ilgesnį laiką (virš 1 mėn.) nėra studijavę užsienyje. Tik pavieniai iššestinių studijų studentai, kuriems studijos KK nėra pirmasis išsilavinimas, turi tarptautinės patirties, pvz. savanorystė ikimokyklinio ugdymo įstaigoje, profesinės mokyklos praktika, darbovietės ar kitos įstaigos apmokėtos stažuotės užsienyje. Tyrimas atskleidė menką studentų dalyvavimą „Erasmus“ mainų programoje, ypač tarp iššestinių studijų studentų. Tai apima tiek patirtį bendraujant su užsienio studentais KK, dalyvavimą tarptautiniuose projektuose, tiek patirtį neformaliai bendraujant su užsienio svečiais, atvykstančiais į kolegiją.

3. Tyrimo duomenų apie studentų nuostatas ir galimybes dėl studijų užsienio šalyje analizė atskleidė, kad pusė tiek nuolatinių, tiek iššestinių studijų studentų sutiktų pastudijuoti vieną semestrą užsienio šalyje, nes tai vertina kaip gerą progą tobulėti. Beveik pusė studentų yra motyvuoti asmeninio ir profesinio tobulėjimo galimybėmis, kurias suteiktų studijos užsienyje. Studijų organizavimo tvarkoje numatytas reikalavimas dėl privalomų studijų užsienyje neturi jokios reikšmės apklaustų studentų motyvacijai vykti studijuoti į užsienį. Respondentai, nurodę, kad nesutiktų vieną semestrą pastudijuoti užsienio šalyje, svarbiausiais argumentais nurodo: nuolatinių studijų – finansines, studijų proceso ir integracijos į naują studijų aplinką sunkumus, o iššestinių studijų – šeimynines, finansines ir su darbo santykiais susijusias aplinkybes. Tiek nuolatinių, tiek ir iššestinių studijų respondentai priimtinausiomis formomis įgyti tarptautinės patirties studijų metu rinkęsi trumpalaikes priemones – vasaros stovyklas, tarptautines praktikas ir stažuotes, studijas užsienio aukštojoje mokykloje iki vieno mėnesio trukmės. Trečdaliui iššestinių studijų studentų būtų priimtina intensyvios (pvz. vienos savaitės trukmės) programos / projektai Lietuvoje ar užsienio šalyje.

Literatūra

1. „Erasmus+“ ir Europos solidarumo korpuso įtraukties ir įvairovės strategijos įgyvendinimo gairės (2021). https://erasmus-plus.ec.europa.eu/sites/default/files/2021-12/implementation-inclusion-diversity_apr21_lt.pdf
2. „Erasmus+“ programos įgyvendinimo Lietuvoje tarpinis 2021-2027 m. vertinimas ir galutinis 2014-2020 m. vertinimas. Vertinimo ataskaita (2024). Civitta. https://erasmus-plus.lt/wp-content/uploads/2024/01/Erasmus-vertinimo-ataskaita-LT_2024-03-29.pdf
3. Bagdonas, A., Jakimavičienė, A., Sadauskienė, R., & Saulėnienė, S. (2021). Ikimokyklinio ugdymo pedagogų studijų ir darbo derinimo galimybės. *Mokslo Taikomieji Tyrimai Lietuvos Kolegijose*, 2(17), 28-36. <https://ojs.kaunokolegija.lt/index.php/mttlk/article/view/493>
4. d’Hombres, B., Schnepf, S. V. International mobility of students in Italy and the UK: does it pay off and for whom?. *High Educ* 82, 1173–1194 (2021). <https://doi.org/10.1007/s10734-020-00631-1>
5. Europos Komisijos komunikatas (2020). *Europa: pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategija. Briuselis*. <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=com:2010:2020:fin:lt:pdf>
6. *Europos Parlamento ir Tarybos rekomendacija dėl tarptautinio mobilumo Bendrijoje švietimo ir mokymo tikslais: Europos mobilumo kokybės chartija* (2006). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:32006H0961>.
7. Kauno kolegijos 2021 – 2025 m. strategija. https://www.kaunokolegija.lt/kk_wp_content/uploads/2020/12/KK-strategija-viesinimui.pdf
8. Kohonen, V. (2012). Student autonomy and the teacher’ professional growth: fostering collegial culture in language teacher education. In *Learner autonomy in the foreign languages classroom: teacher, learner, curriculum and assesment*, p. 147-159. Dublin University Press. ISBN 1871730708.
9. *Lietuvoje stiprinamas pedagogų rengimas: plečiami mokytojų rengimo būdai, tobulinamos pedagogikos studijos* (2024). <https://smsm.lrv.lt/lt/naujienos-1/pranesimai-ziniasklaidai-1/lietuvoje-stiprinamas-pedagogu-rengimas-pleciam-mokytoju-rengimo-budai-tobulinamos-pedagogikos-studijos/>
10. López-Duarte, C., Maley, J. & Vidal-Suárez, M. Main challenges to international student mobility in the European arena. *Scientometrics* 126, 8957–8980 (2021). <https://doi.org/10.1007/s11192-021-04155-y>

11. LR ŠMSM įsakymas dėl Pedagogų rengimo reglamento patvirtinimo, 2024-08-13. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/dd934320593111efbdaea558de59136c>
12. Meškėlienė, N. (2021). Akademinio mobilumo įtaka absolventų karjeros įgyvendinimui. In *Aukštųjų mokyklų vaidmuo visuomenėje: iššūkiai, tendencijos ir perspektyvos* (No. 1, pp. 150-155).
13. *Naujas programos „Erasmus+“ etapas siūlo daug naujovių Lietuvos aukštosioms mokykloms* (2021). <https://smsm.lrv.lt/lt/naujienos-1/pranesimai-ziniasklaidai-1/naujas-programos-erasmus-etapas-siulo-daug-naujoviu-lietuvos-aukstosioms-mokykloms/>
14. Padeginskaitė, P., & Jonuševičienė, J. (2019). Erasmus+ programos populiarumas tarp Klaipėdos valstybinės kolegijos studentų. *Veršlas, technologijos, biomedicina: inovacijų įžvalgos: respublikinė mokslinė-praktinė studentų konferencija: straipsnių rinkinys*. (No. 1, pp. 337-346). Klaipėdos valstybinė kolegija.
15. Rodrigues M. (2012). *Determinants and Impacts of Student Mobility: A Literature Review, Luxembourg: Publications Office of the European Union*, 2012, p. 8-10
16. Rodrigues M. (2013). *Does Student Mobility During Higher Education Pay? Evidence from 16 European Countries. JRC Scientific and Policy Report*. doi:10.2788/95642
17. Štraupaitė, S. (2019). Į Klaipėdos aukštojo mokslo instituciją studijoms atvykstančių Erasmus+ studentų motyvai ir lūkesčiai. In *Gerovės visuomenės kūrimo iššūkiai Lietuvoje ir pasaulyje: tarptautinės studentų mokslinės konferencijos pranešimų medžiaga, Klaipėda 2019 m. balandžio 26 d* (pp. 214-223). Klaipėdos universiteto leidykla.
18. Teichler, U. & Ferencz, I. & Bernd, W. (2011). *Mapping Mobility in European Higher Education. Overviews and Trends*, Brussels, https://www.researchgate.net/publication/281812713_Mapping_Mobility_in_European_Higher_Education_Overviews_and_Trends
19. Teichler, U. (2017). Internationalisation trends in higher education and the changing role of international student mobility. *Journal of international Mobility*, 5, 177–216.
20. Westerheijden, D. F. (2015). Walking towards a moving target: Quality assurance in European higher Education// *The Quality of Higher Education*, No. 2, p. 52-69. <https://eric.ed.gov/?id=EJ874242>
21. Wolff, D. (2018). Möglichkeiten zur Entwicklung von Mehrsprachigkeit in Europa. In: *Bach, G., Nieneier, S: Bilingualer Unterricht. Grundlagen, Methoden, Praxis, Perspektiven*. Frankfurt am Main: Peter Lang, 154-164.

THE READINESS FOR THE INTERNATIONAL MOBILITY OF THE STUDENTS OF THE PRESCHOOL EDUCATION PROGRAM OF KAUNO KOLEGIJA HEI

Dr. Lina Majauskienė, Dr. Algimantas Bagdonas, Asta Jakimavičienė

Summary

The article focuses on the topic of students' international mobility during their studies. It offers a review of the obstacles by implementing the principle of international mobility in the study process and highlights the benefits of the international experience gained during studies. It also presents the results of an empirical study conducted in 2024 at Kauno Kolegija HEI (KK). By analyzing European and national educational documents, it has been observed that, in recent years, specific requirements have been formulated for higher education institutions to include a mandatory study component abroad or other forms of gaining international experience for a defined duration within their study programs. Researchers from the Department of Pedagogy at KK, who train preschool (IPU) teachers, have identified the need to assess students' international studies' and professional development experiences, as well as their readiness for international mobility – both for full-time and part-time students. The research problem is how prepared are the students of the KK IPU study program to implement the principle of international mobility within the study program? The aim of the research conducted by the Department of Pedagogy at KK was to reveal the readiness for the international mobility of students of the Preschool Education (IPU) study program. 261 full-time and part-time students participated in the survey. Before conducting the empirical research, the task was set to theoretically identify the obstacles and advantages of implementing the principle of international mobility in studies. Based on the analysis of selected sources, the main obstacles by implementing the principle of international mobility in studies are considered to be issues related to an individual's physical condition, educational barriers, cultural differences and discrimination, social obstacles, economic difficulties, systemic barriers (such as in education / training systems and programs), and a lack of foreign language skills. The advantages of international student mobility emerge at several levels: individual level (personal qualities and skills are improved, and individual experiences are gained); institutional level (professional qualifications are enhanced, and inter-institutional connections are established); systemic level (the overall

quality of higher education improves through academic exchanges); European level (a sense of European unity and cooperation is fostered). The empirical research revealed that KK IPU program students, regardless of their study form, have not studied abroad for an extended period (over 1 month). Only a few part-time students, for whom studies at KK are not their first education, have international experience, such as volunteering in a preschool education institution, internships at vocational schools, or internships abroad funded by their workplace or other institutions. The research revealed marginal student participation in the Erasmus exchange program, particularly among part-time students. This includes limited experience in interacting with foreign students at KK, participating in international projects, and informal interactions with foreign guests visiting the KK. The analysis of data on students' attitudes and opportunities regarding studying abroad showed that half of both full-time and part-time students would be willing to study abroad for one semester, as they view it as a valuable opportunity for personal and professional growth. Nearly half of the students are motivated by the opportunities for personal and professional development that studying abroad would provide. However, the requirement for mandatory studies abroad, as stipulated in the study organization guidelines, has no significant impact on the motivation of the surveyed students to study in another country. Respondents who indicated they would not agree to study abroad for one semester cited the following main reasons: full-time students mentioned financial challenges, difficulties in the study process, and integration into a new study environment, while part-time students referred to family-related, financial, and work-related circumstances. Both full-time and part-time respondents preferred short-term opportunities for gaining international experience during their studies, such as summer camps, international internships, and placements, or studies at a foreign higher education institution lasting up to one month. For one-third of part-time students, intensive programs or projects (e.g., one-week programs) in Lithuania or abroad were also acceptable.

Keywords: preschool education, study program, international mobility, international mobility of the students.